

Apostel Thomas Kerk  
www.pgenschede.nl/atk

Ds. Richard Vissinga

Lucas 15, 11-32

22-09-2013

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Op onnavolgbare wijze heeft Rembrandt de overbekende gelijkenis van de verloren zoon geschilderd. Welke gedachten en beelden roept het verhaal bij ons vanmorgen op?

Een vader had twee zonen.

De één is van het betrouwbare type, bereid om te werken op de boerderij van zijn vader.

De ander is meer de snelle jongen met de leren broeken, die zijn pa overhaalt om hem zijn deel van de erfenis te geven. Hij wil lol maken.

Zo gezegd, zo gedaan. Hij gaat naar de grote stad, waar hij de beker van de lol tot op de bodem leegdrinkt, totdat de drank steeds goedkoper wordt, totdat hij is afgedaald tot een niveau waarop de lol geen lolletje meer is, maar wel fascinerend blijft, zodat je er toch mee doorgaat, ondanks alle goede voornemens om te stoppen, want als je stopt laat je jezelf zien wat je verliest.

Daarom nog maar een paar teugen, hoe smerig ook, waarbij de jongere zoon dingen doet die hij niet eens durft te noemen.

Totdat de beker helemaal leeg is en er niets rest dan een bittere nasmaak.

Hij is alleen en platzak. Hij ligt in de goot van de grote stad. Hij wil wel naar huis toe kruipen, want dat is het enige wat hij nog heeft. Maar hij weet niet of er nog wel een thuis is, want ja, waarom zou dat zo zijn? Hij heeft het immers bewust ingeruild voor de lol. Hij heeft het verbruikt, ja, opzettelijk de rug toegekeerd.

Terwijl hij naar huis loopt – gekleed in de lachwekkende flarden van zijn doorgesleten uitgaansoutfit, die niet gemaakt is voor stoffige reizen, met blaren op de hielen en een zure kotslucht in zijn kleren – oefent hij de toespraak, die hij zal houden als hij bij zijn vader aankomt: Vader, ik weet dat ik alles waar ik recht op had al heb gehad. Ik verdien het niet om je zoon te heten, maar misschien kan ik terugkomen als boerenknecht en in de schuur slapen.

Maar als hij de laatste heuvel af strompelt, ziet hij, nog voordat hij bij de boerderij is aangekomen, een gestalte de weg op rennen. Het is zijn vader! Hij huilt en lacht en zwaait met zijn armen.

Vader, zegt hij, ik – maar zijn vader hoort hem niet eens. Hij kust hem alleen maar, die stinkende vogelverschrikker, en knuffelt hem alsof hij hem nooit meer los zal laten.

Dit is mijn zoon! schreeuwt hij, dit is mijn zoon die verloren was en weer gevonden is.

Maak een warm bad voor hem! Bereid een feestmaal voor hem! Nodig alle burens uit!

Maar daar houdt het verhaal niet op. Het stopt niet bij dat blije moment. Want de oudere broer is er ook nog. Hij komt net terug van een dag hard werken en wil weten waar al dat kabaal voor is.

Als hij de reden hoort, schrikt hij terug en is flink chagrijnig, wat goed te begrijpen is.

Zouden wij niet net zo defensief en sceptisch reageren?

Jaah, zegt het zure gezicht van de oudste – heel aandoenlijk, pa, maar we hebben alleen mijn helft van de boerderij nog. En hoe weet je, pa, als je de tranen uit je baard hebt geveegd, dat meneer Feestbeest echt veranderd is? Waarschijnlijk is hij gewoon platzak. Trouwens, wanneer hebt u voor mij zo'n feestmaal klaargemaakt, terwijl ik al die jaren thuisgebleven ben en heb gedaan wat er van mij werd verwacht? Niet eerlijk.

Op dit punt wordt de structuur van het verhaal verwarrend, net als bij het verloren schaap: of liever gezegd, het verhaal gaat uit als een nachtkaars door al dat huiselijke gebabbel over de boerderij en de broers.

Het gaat nu opeens over iets heel anders, over een liefde die zichzelf bewust niet beschermt, een liefde die radicaal afziet van bescherming en zich niet afvraagt of de jongere zoon, zoals zoveel junkies die voor even thuiskomen, er morgen misschien met de zilveren lepels en de digitale camera vandoor gaat om daar nog meer lol mee te financieren.

Het begon ook al zo wonderlijk. Dat die vader ingaat op de vraag van zijn jongste zoon om hem nu al zijn deel van de erfenis te geven. Welke vader doet zo iets? Je kunt toch op je klompen aanvoelen dat dat niet goed kan gaan.

Die liefde van de vader is een liefde, waarin alle ruimte aanwezig is voor zijn kinderen om hun leven in te richten zoals zij dat willen. Geen liefde die ten koste van de zelfstandigheid van zijn kinderen gaat.

Deze liefde past niet in een wereld van vergankelijke boerderijen en echte erfenissen en ouders die ook nog een keer aan het einde van hun Latijn kunnen zijn.

Een liefde die daarom alleen kan zijn zoals een vader die door de velden rent om zijn berooide zoon te zoenen.

Maar toch ook een liefde die we misschien wel nodig hebben, als ook wij zo ver komen, dat we die niet verdienen.

Jezus vertelt het verhaal eerst vanuit het perspectief van de jongen die een puinhoop van zijn leven maakt. En vervolgens vanuit het perspectief van de broer, zodat zijn toehoorders zich met beide jongens kunnen identificeren. En zodat ook wij ons met beide kunnen vereenzelvigen.

En dat doen we ook, als we eerlijk zijn op de manier die Jezus aanbeveelt.

In elk leven zijn er momenten waarop we beide rollen spelen.

We maken een puinhoop en we bouwen op.

We zijn chaotisch en we proberen de chaos angstig buiten de deur te houden door orde te scheppen.

We kunnen de oudste broer alleen maar bijvallen in zijn roep om rechtvaardigheid en niets dan rechtvaardigheid, als we onszelf totaal niet in de verloren zoon zouden herkennen.

Omdat we onszelf in hem herkennen, hebben ook wij zo af en toe iets nodig wat minder afgepast is dan rechtvaardigheid.

Ook wij hebben het soms nodig dat de liefde ons tegemoet rent.

Een liefde die zich niet stoort aan de staat waarin wij verkeren, die niet aarzelt om te zien wat ze kan verdragen, maar die alleen maar roept: dit is mijn zoon, die verloren was en weer gevonden is.

Maar hoe doe je dat? Hoe kun je zo'n grenzeloze liefde toepassen in een wereld die begrensd is?

Om te beginnen lijkt Jezus, terwijl hij door de provincie trekt, het letterlijk te proberen.

Wat willen jullie dat ik voor je doe, zegt hij tegen de mensen die hij onderweg ontmoet.

Heel vaak is het antwoord: maak me beter, genees me van de kwalen die deze plaats en tijd van de menselijke geschiedenis niet kunnen genezen. Melaatsheid, epilepsie, verlamming, schizofrenie.

Alle ontsporingen van de biologie, die blijkbaar niet goed ontworpen is.

En Jezus doet wat van hem gevraagd wordt. Hij geneest, voor die ene keer, dat ene moment, die ene mens of die kleine groep.

Waar hij mensen geneest, zonder veel bombarie of zichtbaar vuurwerk, wordt het geduldige schijnsel dat alle dingen draagt, op de een of andere wijze geactiveerd – voor die ene keer, dat ene moment, heel klein, heel plaatselijk.

Vanuit het licht daarboven sijpelt het even door in het hier en nu, in wat er is. En herschept het zoals de liefde het zou willen hebben.

Onmogelijke dingen gebeuren. Blinde ogen kunnen plotseling zien. Dode zenuwcellen worden weer op elkaar aangesloten. Benen strekken zich, infecties wijken, pijn verdwijnt, geplaagde gedachten komen tot rust. Sta op, zegt Jezus. Ga, sta op en leef. Beweeg, doe je werk, wees de gerepareerde versie van jezelf.

Misschien vindt deze tijdelijke opschorting van de wetten van het universum plaats omdat de schepper van alle dingen er nu niet langer buiten staat. De Schepper is nu zelf deel geworden van de wereld. Hij heeft handen die kunnen aanraken en zich kunnen uitstrekken. Hij kan niet overal tegelijk zijn. Hij heeft maar enkele kleine spoortjes van licht kunnen trekken in de donkere zee van ellende.

Eén man in West-Azië, die geen noemenswaardig effect heeft op de statistieken van de melaatsheid, de blindheid, de doofheid, de verlamming.

Maar de genezing van zieke lichamen kan niet meer zijn dan een teken zijn van wat hij werkelijk komt doen.

Zijn missie betreft het menselijk hart als centrum van het menselijk leven.

Hij is hier om de Menselijke Neiging om Dingen te Verstieren – u weet wel, die treffende, eigentijdse beschrijving van het bijbelse woord 'zonde', om die te repareren.

Dat bedoelt hij met de kameel die door het oog van een naald gaat, met het verloren schaap dat wordt gevonden, met de berooide zoon die thuiskomt.

Wat hij belooft is dat de ellende die wij onszelf aandoen kan worden gerepareerd. En ook de ellende die ons overkomt in het leven.

Uiteindelijk wordt er een kruis opgericht waaraan hij sterft. Maar is er ook een leeg graf waaruit hij is opgestaan.

Zo geneest, zo redt hij. Als een lam, dat de zonde van de wereld wegdraagt. Als een straal licht die door het donkere wolkendek heen breekt. Als de eerste voorbode van Gods grote toekomst.

Daarom vertrouwen we ons aan hem toe, aan Jezus, God in ons midden.

Amen